

D. O. M. 50
SACRÆ THEOLOGIÆ SCHOLASTICÆ 4
PROPVGNAVVLVM

ET DELINEATA CONCORDIARVM

ATQVE DISCORDIARVM EIVS

EFFIGIES.

36.26 D 264

A' F. AVGVSTINO GALAMINIO BRASICHELLENSI,
Ord. Præd. Lectore Theologo publicæ proposita Disputationi
*Pro Comitibus Generalibus in Sereniss. Venetiarum Civitate celebrandis
ad Sacram Sanctorum Ioannis & Pauli Aedem.*

AD ILL.^{MM} ET REVERENDISS.^{M.}

S.R.E. Cardinalem Alexandrinum Episcopum Albanen.

Ord. Prædicatorum Protectorem Vniuersalem.

Venetijs, Apud Georgium Angelerium. M. D. XCII.

PROPOGNACULVM

AT DELINATA COMPTONARIUM

ALACRANTINO CALAMINIO

Si murus est, Aedificemus super eum Propugnacula
Argentea. Cantic. 8. Cap.

ILLVSTRISSIMO

51

AC REVERENDISSIMO

D. D. FRATRI MICHAELI BONELLO

S. R. E. CARDINALI ALEXANDRINO

TOTIVS ORD. PRÆDicatorVM PROTECTORI,

FR. AVGVSTINVS GALAMINIVS

Brasichellensis eiusdem Ord. S. P. D.

V M, vt quibus obedientiæ vinculis teneor, satisfacere, aliquot mihi necessariò parandæ essent Scholasticæ Cõclusiones, quas Venetijs publico disputationis congressu propugnarem, nihil plausibilius in mentem uenire potuit (Illustrissime Princeps, & Amplissime Cardinalis) quàm vt de hoc ipso cogitarem Scholasticæ Theologiæ Propugnaculo. Quod cum succisuiis horis & tumultuario quodam opere secundum temporis angustias in hanc tandem formam, rudem satis (fateor) euasisset, non fuit cur de alio Patrono vel Propugnatore sollicitarer. Cui enim SACRÆ THEOLOGIÆ PROPVGNACVLVM, nisi tibi, meo, imò nostro, & totius nostri Ordinis, ac bonarum literarum PROPVGNATORI acerrimo, ac vigilantissimo dicandû erat? An non Illustrissimæ Dominationi tuæ debetur quæcunq; bona, quæcunq;

A ij fan

sancta, quæcunq; illustria parit, aut parere potest Prædicatorū familia? cuius & filius, & Parens, & Protector effectus es; cuius amplificandæ studio, incredibili religiosorum morum affectu, nihil non cogitas, nihil non moues, quod ad eam, si qua parte collapsa est, instaurandam, & ubi integra fuerit, conseruandā facere uideatur. Scio equidem, quā tenue, quā obscurum, & quā meritis tuis impar, & indignum sit, quod offero, munus; neque id facere ausus essem, nisi cum clarissimis animi tui dotibus, cum amplissima dignitate, cum summa ingenij, iudicijq; præstantia coniunctam esse scirem Benignitatem incōparabilem, clementiam singularem, & erga omnes Bonos, præcipuè verò literarum cultores insuperabilem beneuolentiæ affectum. Illustrissimam Dominationem tuam humilis, ac supplex oro, & obsecro, vt hoc seruuli sui munusculum serena (qua solet) fronte suscipere, & maximæ auctoritatis suæ altissimo Propugnaculo me ipsum tueri, benignè velit. Quam Diuina Maiestas incolumem perpetuò seruet, atq; amplificet ad Ecclesiæ suæ frugem.

Venetijs Idibus Maij. M. D. XCII.

SCHOLASTICI

PROPVGNACVLI

Argumentum.

52

CELESTIS Animarum sponsus, qui, ut felici conubio genus desponsaret humanum, nostra in Virginis utero coangustari carne non horruit, in Canticis Canticorum dilectissimam sponsam in hunc modum alloquitur. Si Murus est aedificemus super eum PROPVGNACVLA Argentea. Quae sententia (ut ego quidem arbitror, grauissimos secutus authores) doceri nos Diuinitas voluit, quidnam esset ecclesia ex gentibus collecta faciendum, cum uel ab haereticis, uel à ceteris aduersarijs de Religione ac fide sua rationem poscentibus oppugnaretur. Si Murus est, inquit. Stas fides, firmitatis, & Stabilitatis merito ueluti murus, fundamento, quod CHRISTVS est; aedificatus; At sola per semetipsam, nullis munita praefidijs, aduersantium obiectiones dissoluere, & eorum machinamenta nequis euertere. Aedificemus igitur (ait sponsus) super hunc murum Propugnacula Argentea, Theologica scilicet diuinis eloquijs extracta munimenta, quibus tanquam Dauidica Turris Clypeis, atque sagittis, & omni fortium armatura suffulta se ipsam propugnare, contra hostes defendere, & eos potenter arcere queat. ac uincere. Arma quippe militie nostrae Argentea sunt, pura, lucida, firma, quandoquidem eloquia Dei eloquia casta, Argentum igne examinatum purgatum septuplum. Cui praestantissimo muneri, ne fraudulentis haereticorum calliditatibus sane & incorrupta doctrina dogmata uiolarentur. quanta diligentia, quibus uiribus, et quanta successuum felicitate non praesertim Theologi, quos Scholasticos uocant, intenderint, toti mundo iam pridem cognitum est, & res ipsa perspicue per semetipsam loquitur: eo enim discipulandi genere, & docendi methodo diuinitus demum inuenta quid potest esse accommodatius ad haeresim reuincendam, & quaestiones cunctas usque ad suos fontes & prima elementa resoluendas? Verum cum Theologia Scholastica firmissimum sui fidei Propugnaculum, quo stante stare haereses non possunt; sectarij è contra nostrorum temporum nullum non mouent lapidem. ut, quae possint arte uel dolo, illam è manibus nostris eripiant, sophisticated eam & nouum inuentum appellantes. & tam acri odio in eam debacchantur, quam suis erroribus obsistentem uident, ut apud imperi-

rum vulgus, & leuem plebeculam iniussis quidem, sed grauibz & in
perniciem Animarum manifeste uergentibus calumnijs, unplacebilitum
discordiarum nomine traducant. Et cum sint ipsi detestandis dissensio-
nibus impliciti, atque in sectas innumerabiles (non quidem de his, que
fidem non tangunt, sed de ipsissimis fidei principijs) diuissi, flagitium
tamen esse existimant, ac ut immane sacrilegium abhominantur, si scho-
lastici Doctores (sincere fidei ac praeceptorum conclusionum integra-
te seruata) circa ea, que ex suis principijs non facile nec clarè deducun-
tur, contrarijs plerunque teneantur opinionibus. Quid enim ueri (aiunt)
ab istis factiosis hominibus est expectandum, quorum alij THOMAM, alij
SCOTVM, alij Ocham, alij alios inter se ambigua quadam subtilitate per-
petuò confutantes sequuntur? Poteruntne isti tot contentionum uento
dissentienti, Barbari, rudes, inculti, Dei populum solido pascere cibo? Quid
enim? Poteruntne THOMISTÆ Scotistas, aut SCOTISTÆ Thomistas, uel
diligere, uel docere? Qua demum arte illud effectum est, ut nonnulli ex
ipsis etiam fidelibus lingue præsertim cultioris lauitias, & humaniorum
studiorum facilitatem affectantibus, non ex malitia, sed ex impruden-
tia, uel ex immoderato artis oratorie zelo, aut ex naturali mentis bebe-
tudine, ob scholasticorum subtilitates, discordias, & sermonis simplici-
tatem offendantur, pariter, & offendant, & in nescio quem sibi satix
perniciosum Scholastica contemptum ac odium incurrant: est enim sen-
tentia, uti prostrata, ita & exploratissima. unumquenque ea facile con-
temnere, uel odisse studia, in quibus uersatus non sit, aut minus profe-
cerit. Visum est igitur SCOLASTICÆ THEOLOGICÆ PROPAGANDÆ
LYM non quidem adificare; Quis enim ego sum, qui rem tantam præ-
stare possim? Sed quod à sanctissimis uiris diuino spiritu iam dudum
fuerat adificatum, ostendere, & a calumnijs lenium Hominum, quibus-
dam propositis capitibus uindicare. Huic protinus quamdam quasi leuè
penicillo delineatam concordiarum atque discordiarum Scholasticarum
effigiem subieci, quò eas non solum non esse damnandas, sed magis lau-
dibus celebrandas, perspicuum fieret. Aequi bonique consulas beni-
gnus Lector.

THEOLOGIA, quam Scholasticam appellamus, à pri-
sca Beatorum Apostolorum, Prophetarum, aliorumq;
SS. Patrum Theologia scriptis eorum exarata secundum sub-
stantiam uerè non differt; At nouum habet modum breuiori
compendio ad doctrinæ methodum, ac disciplinæ rationem
& artem magis redactum.

2 Hæc in sancta Dei ecclesia non solum utilis, honorabilis, atque iucunda merito iudicatur; sed (quale Hominum est ingenium) hæc nostra potissimum tempestate propemodum necessaria censetur.

3 Nec profectò est, qui magis queat subtiliter, eruditè, ac breuiter tum hæreses statim dignoscere uniuersas, tum fallacibus aduersariorum argutij respondere, eisdemque fortiter euincere, quàm qui Scholasticam egregiè calluerit. Eas autem regiones, atque prouincias, in quibus hæc ipsa non uiguerit, magno perdendæ fidei periculo subiacere, necesse est.

4. Ipsa uero sibi ipsi firmissimum est Propugnaculum, cum nullius superioris scientiæ humanitus partæ indigeat patrocínio (quippè quæ cunctas tum dignitate subiecti, tum luminis certitudine, ac finis altitudine, veluti domina pedissequas, altissimo exsuperat interuallo) uniuersasq; suis principijs aduersas dissoluere possit obiectiones, & ex concessis quibusdam ad cætera sua probanda principia efficaciter argumentetur.

SCHOLASTICA NEC QVAESTIONIBVS SOPHISTICA, nec discordijs scandalosa. Cap. II.

VT ijs omnino satisfiat, qui ex Scholasticorum Docto-
rum quæstionibus ac dissidijs scandalum sumunt; In
primis eorum asserimus ineptum esse philosophandi, aut ueri-
tatis inuestigandæ modum, qui repudiato Scholasticarû quæ-
stionum usu, tanquàm Sophistarum inuento, omnia more Py-
thagorico, & quasi ex oraculo tradunt, aut suscipiunt, & nul-
lum adhibent examen rationum earum, quæ in subiecta mate-
ria

ria pro utraque parte uel ab alijs propositæ sunt, uel rem attentius consideranti uenire in mentem possunt.

2 Dehinc ob probabiles apparentias circa eas dissentire conclusiones, quæ nulla necessaria euidenti consequentia ex sacris scripturis, alijsve principijs deducuntur, neq; peccatum est, neque ullam ex se peccati speciem præbet, sed humanam consequitur naturam, quæ rationalis cum sit, contrarijs rationibus in contrarias naturaliter trahitur partes. An non stupidi moriones, pecudibusque deteriores forent, qui nullis omnino uel rationibus uel authoritatibus mouerentur?

3 Peccat quidem quisquis opposito catholicæ propositionis, cuius oppositum explicitè scire tenetur, assentit; Assentiens tamen contradictorio propositionis, cuius contradictorium non adstringitur explicitè scire, non peccat.

4 At quamuis, ubi æquales fuerint post sufficientem indaginem apparentiæ, hanc uel illam opinionem sequi, nullum (ut diximus) sit peccatum; cæteris tamen paribus in ea potius debet unusquisque uersari opinione, in qua plures uersantur experti, quam in qua pauciores.

*SCHOLASTICA DISSIDIA AD FIDEM ET BONOS
mores edificatoria. Cap. III.*

1 **O**pinionum sanè uel diuersitas uel discordia Amicitiam verà nec vitiat, nec tollit. Vnde & inter sanctissimos viros absq; ulla charitatis & pacis læsione, laudabilis & meritoria quandoq; reperitur dissensio, qualis inter Apostolos Paulū, & Barnabam contigisse refertur, Act. 15. inter quos propter contrarias, quas rationabiliter & cum meritorum cumulo, & cum fidelium ædificatione conceperant, atq; defendere pergebāt, opiniones, tanta facta est dissensio, ut alter ab altero demum discederet. Quin (ut altius ascendamus) inter Angelos quoque beatos, qui Deum actu uident, laudabilis potest pugna existere, quemadmodum & extitit. Dan. 10.

2 Tantum igitur abest, ut æqualem atq; concordem tã probatis, quàm non probatis debeant consensum Scholastici præbere conclusionibus, ut si illum præberent, Fidei dignitati summam

mām irrogarent iniuriam . Alia quippè sunt (vt ipſis S. P. Aug. verbis vtamur) in quibus inter ſe aliquādo doctiſſimi atq; opti mi regulæ Catholicæ defenſores (ſalua fidei compage) nō con ſonant, & alius alio de una re melius aliquid dicit & uerius .

3 Porro quòd inter tot diſceptationes Theologorū, qui do centes atque ſcribentes in diuerſas ut plurimum ſententias ra piuntur, tanta præterea in his, quæ ad fidem ſpectant, inuenia tur concordia quanta certè inter Scholaſticos inuenitur, colli gi profectò non aliud debet, quàm illius prouidentix opus eſſe, qui facit (vt inquit Iob) concordiam in ſublimibus,

SCHOLASTICORVM DISSIDIORVM

cauſa. Cap. IIII.

1 **D**iuina itaq; perfectio noſtraq; imbecillitas illud potiſſi mùm efficiunt, vt dū altiſſimas eminētiſſimi ſui obie cti rationes, atque proprietates ſub ænigmatico ac proinde in adæquato lumine ſpeculari & aſſequi Theologia contendit, in tā multiplices (ſalua fidei & charitatis unione) doctiſſimi viri tra hantur opiniones, & Scholaſtici circa eandem rem diſcrepan tia ſapè iudicia proferant.

2 Eſt quippè Theologia impreſſio ſigillū, & pelagus quod dam, abyſſusq; diuinæ lucis omnem humanę intelligentiæ no tionem, & habitum excedentis, à qua & primitus eſſluit, & in quam denum reſluit diſcorditer concors emicatio ſciētiarum omnium. Cuius & tanta eſt profunditas, vt in ea quotidie pro ficeres, ſi eam ſolam ab ineunte pueritia uſque ad decrepitam ſenectutem maximo ocio, ſummo ſtudio meliore ingenio co nareris addiſcere.

4 Quocirca nō modò laudabile eſt, in ſacræ Theologiæ uſū adſciſcere philoſophiam, cæteraſq; ſcientias, ſine quibus Theo logica Doctrina aut vix aut nullo modo profundè percipi, aut exactè defendi poteſt; ſed & extranea quæque ad ſolum Theologiæ decorem conducentia introducere, nulla eſt pror ſus abſurditas.

1 **T**Ametsi, Canonicorū librorū Scriptoribus exceptis, cæteri Doctores ita legēdi sint, vt quantalibet polleant doctrina & sanctitate, non propterea verum esse existimetur, quia ipsi scripserunt; in Scholasticis tamen exercitationibus, studio-rūq; tyrocinijs ineundis, ac veritate peruestiganda unum aliquem & doctrina insignem, & sanctitate conspicuum eligere, quem ueluti corypheum sequamur, non modo nulli uitio uertendum est, sed & non modicis laudibus efferendum.

2 In tantaq; iudiciorum diuersitate melius est unius egregij sanctissimiq; uiri, qui præclarissimo ingenio, præstantissimo iudicio, animoque ab omni peruersa affectione liberrimo per uiam regiam cōmuni Ecclesiasticorum Patrum incessu tritam sapientissimè gradiatur, Doctrinam in radice callere, ac benè capere, quàm nulli Magistro addictum omni circumferri uento doctrinæ, periculis obuiam ire, monstra parere, scireq; in omni aliquid, & in toto nihil; nam dum quisque mavult (illustriorem ea re gloriam sperans) uideri nouæ author sententiæ, quàm veteris defensor & sectator alienæ, quot sunt homines, tot penè oriuntur opiniones.

3 Non ob id tamen eos probamus, qui propriis uel etiam aliorum opinionibus mordicè inhærentes contraria dogmata absque sufficientibus rationibus, uti suspecta, præcipientes damnant, grauioribus censuris inurunt, & nihil, quod eorum iudicio dissonet, probabile putant. Scientis quippè signum est, ea euidenter docere posse, quæ nouerit.

4 Acquum est autē, ut non solū ijs gratias habeamus, quorum doctrinam amplectimur, & sententijs acquiescimus, sed ijs etiam qui contraria sentientes non contentionis studio, sed ueritatis amore, uarijs argumentorum generibus eandem ueritatem illustrare, & ad eam firmitus capescendam nostra magis excitare potuerunt ingenia. Non est igitur, quod THOMISTAE Scotistis, aut SCOTISTAE Thomistis aliquo pacto succenseant.

1 **C**VM res formalesque rerum rationes multo plures sint latinis uocibus easdem res & rationes significantibus, & quælibet aliæ facultates propriis quibusdā utantur uocibus earum expertibus nequaquam cognitis, Accusantur immerito Scholastici, qui de rebus altissimis uia & ratione exactissimè pertractantes nouis quidē & minus latinis, uerū idoneis & significatione plenissimis utantur uocibus, quod & Cicero ipse Philosophica tractans coactus est facitare. Nam qui rudi crassaque (ut aiunt) Minerua rem per transennam inspicunt, latinissimis uocabulis uti possunt; qui uerò medullitus ad uiuum superuacanea reserantes, res ipsas (ut sapientes decet) penetrare, ac uniuersos anfractus, & sinus euoluere fatagunt, hos necesse est minus plerunque latinas, sed ad propriū usum accommodatas uoces effingere.

2 Et quamuis pulchrior & prælegenda res sit locutionis elegantia, dum eius studium potioribus studijs non officiat, quàm orationis rusticitas, iniustum tamen & periniquum est, sapientes Theologos reijcere, uel damnare, qui non in grammaticarum scholis & pedagogiis, sed in sapientum cōuentibus minus ornate, uel barbariusculè sint locuti. Sermonis. n. inculta simplicitas, ut ad causas ciuiles agēdas inepta est, sic Scholasticæ methodo, ac mori dialectico ad rerum tā grauium ueritatem paucis aperiendam aptissima est, non lepore sermonis alliciens, sed robore proprio cogens, ac admirabili grauitate hominem trahens.

3 Eam quippè dictionis simplicitatem in mysteriis enodandis imitati sunt Scholastici Doctores, qua & in scripturis sanctis usus est Spiritus Sanctus, qui arcana sapientiæ suæ ijs uerbis, & eo stylo, quo maximè decuit, exprimi uoluit; qui si compètè si politè proloqui uoluisset, non opus erat ei hominum auribus prurientium garrula eloquentia; qui fucos odit, & cinnos, nolens uerborum lenocinio sapientiam contaminari: usus inculta dictione, at uerenda, simplicibus uerbis, at flammis, cui curæ non fuit, talibus blanditijs homines indignos

ad Theologiam capeſſendam alligere, ſed potius ſeueritate elo-
quij deterrere, cum ſit per ſe ſe tam reuerenda, tam ſublimis,
tam pulchra, tam decora, ut (modò ab illa non ſis alienus) ma-
gis nudam adames, ſuſpicias, admireris, quàm compoſitam,
& ornatiffimam.

CAETERVM ADMIRANDA VIS THEOLOGICI
propugnaculi ſplendidior fiet ſi Scholaſticarum Concordiarum atque
Discordiarum delineatam ſubijciamus imaginem. Et primo quidem
Concordias, deinde uerò Discordias in ſubiectis quinque capitulis ef-
figiabimus, hunc in modum.

1 **D**eus ſub formali ratione Deitatis eſt proprium Sacrae
Theologiæ ſubiectum.

2 Deo autem quinque ſpeciales dignitates propriæ ſunt, Nam
Deus eſt.

Solus verè ſubſtantia	Solus perſonarum diſtinctione	Solus increatus omnium
Unus.	Trinus.	Creator.

Solus impiorum Juſticator.	Solus iuſtorum Glorificator.
-------------------------------	---------------------------------

DELINEATA CONCORDIARVM
SCHOLASTICARVM

Effigies.

Vnus.

1 **D**eus Deus noſter Deus unus eſt, Ait Moyſes Deut. 6.
cap. Vnus (inquam) ſecundum indiuiduam rationem.
Qui incorporeus, ſummè Simplex, ſummè Perfectus, ſummè
Bonus, omnino Inmutabilis, Subſtantia infinitus, Potentia Imen-
ſus, Sapientia incòpræhenſibilis, Nullius indigus, omniū Bea-
tiſſimus, ſic ab æterno ſolus ſibi ſufficèis fuit, vt nò Angelus ali-
quis, non Materia, non aliud quicquam ei fuerit còternū.

2 Hic in ſua æternitate, quæ tota ſimul exiſtens omne tem-
pus & Aeuum ambit, ſicut nec principio, ita nec ullo claudi-

utr

56
tur fide, & in abditissimis essentia suae recessibus, tum se ipsum, suarumque perfectionum abyssum, tum uniuersa, quae sunt, & quae non sunt, etiam singularia, & futura contingentia, & mala, certo, simpliciter, absque discursu, inuariabiliter, ac propria cognitione, sua ipsius ui discernit, & comprehendit.

3us Qui tamen si propter excellentissimam Naturae dignitatem longissimo, utpotè infinito, omnem creatum intellectum excedat interuallo, & nullus omnino possit naturalibus uiribus ad eius claram pertingere uisionem; ex creaturis tamen, in quibus omnibus per essentiam, praesentiam, atque potentiam, reperitur, cum nobis in hac uita quadantenus cognoscere per naturalem rationem datur triplici uia, causalitatis uidelicet negationis, & eminentiae: qua quidem notitia aliam quoque multo altiore, firmiore, atque perfectiorem gratis nobis per suam misericordiam elargiri dignatus est.

4us Vniuersas quoque loquelas uincit non solum Hominum, sed etiam Angelorum. Et quamuis multa, ac ferè infinita, nec tamen synonyma, illi nomina tribuantur, quorum alia propriè, alia metaphoricè, quaedam negatiuè, quaedam substantialiter, nonnulla relatiuè ex tempore, complura ab aeterno illi conueniunt, ex quibus uarias uerasque de ipso quotidie propositiones formamus; nullum tamen eorum, nec uniuersa simul tanta dexteritate sic possumus affirmare, ut tam excellenti Maieitati omni ex parte secundum proprietatem aptari, aut quadrare queant, vel eius essentiam, ut in se est, penitus explicare. Attributorum autem multiplicitas, nominumque diuersitas diuinae summæ unitati nequaquam obstat. & licet in creaturis ex natura concretorum & abstractorum enunciationes uariantur, atque dissimiles fiant; in Deo tamen abstractorum & concretorum nominum uniformes, ac similes sunt enunciationes.

Trinus.

1us Deus in sua omnium maxima unitate persistens quamuis nihil extra se ab aeterno genuerit, aut produxerit; non ob id tamè ociosus, aut infæcundus, aut solitarius fuisse existiman-

stimandus est, sed interna aliqua nunquam intermissa, nec intermittenda operatione, arcanoque reali processu, per quem reuera trinus euadit, ocium omne, sterilitatem, ac solitudinem propulsasse credendus est.

2 Sunt quippe in diuinis duæ tantum processiones; Altera per modum intellectus, qua Verbum à solo Patre uera & propriè dicta generatione procedit; Altera per modum uoluntatis, qua Spiritus sanctus à Patre & Filio, non quidè generatione, sed una eademque spiratione procedit. Quare ita tres sunt diuinæ personæ, ut neque pauciores sint, neque plures; quæ in illius arcani mysterij septis ac penetralibus ordinis progressionisque relationibus & proprietatibus realiter quidem ab se inuicem distinctæ dignoscuntur, verum in una eademque diuinitatis substantia indiuisæ consistunt.

3 Deus igitur est uelut æternus oculus se ipsum iugiter speculans, qui sibi omnino parem & cōsubstantialem Natum gignit, immensus immensum, æternus æternum, Deus uerus Deum uerum, qui uera & supersubstantialis ac libera per se degens Dei Patris imago nullo prorsus excepta est speculo, vel subiecto, quam personali proprio nomine filium appellamus. Hi sempiterno ac mutuo sese inuicem exosculantes aspectu spiritalem ueluti radium uibrant, ac è semetipsis profundunt Spiritum sanctum (quo quidem proprio & competenti nomine accommodato distinctam à Patre filioque diuinam personam nuncupamus) qui uerus Deus existens & ambobus æqualis amborum est sacra communicatio, Nexus, Amor, Donum.

4 Porro neque diuinæ totius substantiæ substantialis vnitas personali Trinitate, neque personalis Trinitas substantiali unitate prior existit; nec aliud realiter est diuina vnitas, aliud diuina Trinitas; sed personæ, in quibus Trinitas, ipsissima sunt essentia, in qua vnitas, essentia (inquam) simplicissima uniformis, atque omnino impers; Hæc tamen illa nobis notior est, & intelligentia prior. Quinimmo sacrum hoc Trinitatis mysterium ita cunctos philosophos antea latuit, ut illud solo naturalis luminis beneficio cognoscere, impossibile prorsus fuerit.

EXtasis fecit diuinus amor, cum nulla cogente necessitate, sed libero uoluntatis arbitrio, in principio temporis fecit ex nihilo Deus coelum, & terram, & uniuersa, quæ horum ambitu continentur, uisibilia, & inuisibilia; nihilque prorsus est, quod ab ipso in triplici genere causæ non pendeat, effectricis uidelicet, exemplaris, atque finalis. Quod quidem creationis opus ita sibi uoluit Deus proprium extitisse, ut impossibile tamen fuerit, toti Trinitati non esse commune.

Sicut autem intima Dei operatio nequaquam diuinæ substantiæ nodum dissoluit, neque ad inæqualitatem aut substantiæ, aut durationis labitur; ita extera eiusdem actio in substantiæ diuersitate, & inæqualitate rerum absoluitur, & non solum a semetipso, sed etiam a seipsis inuicem res uniuersas ex intentione distinxit, ac inter eas inæqualitatē constituit; ut pulcherrimus hinc ordo consurgeret uniuersi, diuinæque bonitas, quæ in Deo est simpliciter, & uniformiter, in creaturis multipliciter, & diuisiu communicata splenderet.

Inter omnia, quæ in hoc amplissimo uniuersitatis rerum theatro continentur, principatum obtinent Angeli, qui aut omnium primi, aut cum primis creati sunt, natura incorporei; vita immortales; motu uelocissimi; intellectus actu perpetuo uigentes; omnium, quæ naturaliter sciri possunt, plenā scientiam habentes; uoluntatis efficacia præstantissimi; memoria firmissimi; potentia incomparabiles; ordine inuariabiles; numero materialium multitudinem excedentes; nullis morborum, famis, sitis, lassitudinisue molestijs obnoxij, nec rei ullius corporalis indigentes.

Ab Angelis paulò minoratus Homo secundum obtinet locum, qui ex Corpore Animaque rationali uerè corpus informante constitutus omnium creaturarum uelut epilogus fuit. Huius corpus, tametsi de limo terræ sit efformatum, contrarijs tamen quattuor constat elementis, unde & corruptioni naturaliter est obnoxium. Animus uerò quippe qui tum substantia, tum uirū, atque operationum numero corpus transiliat, immortalis est,

atque

atque perpetuus, non ex Dei substantia, sed per creationem ex nihilo factus. Hic non solum ad imaginem, sed & ad similitudinem quoque Dei (quod maius quoddam extitit beneficium) formatus est, iustitia originali, gratiaque donatus. Quibus muneribus per caelestis mandati prauaricationem deperditis, peccatum originale in posterum omnes ita transfusum est, ut homines uerè, & propriè constituti sint peccatores.

Iustificator

Tunc caelestis Pater, & totius consolationis Deus omnem misericordiae suae sinum, & pectus aperuit, ac pietatis effudit uiscera, cum CHRISTVM IESVM filium suum, & ante legem & legis tempore multis sanctis Patribus declaratum atque promissum, ubi uenit beata illa plenitudo temporis, ad redimendos, atque iustificandos peccatores homines misit; Quem proposuit propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis non solum nostris, sed etiam totius mundi. Quo quidem mysterio, videlicet, ut uerus Deus Dei filius fieret Homo uerus, nihil inter diuina opera uel excellentius esse, uel cogitari mirabilius potest.

2 Hæc autem omnem stuporem uincens Dei & hominis copula neque in natura, neque accidentali quopiam modo facta esse, censenda est; sed (nulla prorsus interueniente naturarum confusione uel permixtione) in simplicissima, immobili, ac impermutata Dei uerbi Hypostasi, quæ in naturis rationalibus persona dicitur, sic absoluta est, atque perfecta, ut non duo, sed unus & idem omnino sit Dei & Hominis filius in diuina pariter & humana ex anima, scilicet, rationali & carne constituta natura subsistens Homo. CHRISTVS IESVS, qui uoluptaria morte (morte uerò crucis) per manus iniquorum occumbens, pio per sanctissimam Passionem effuso cruore, non solum originalis culpe, sed uniuersorum prorsus delictorum maculas absterfit, & omnibus per Baptismum in ipso tenatis; quibus solis meritum passionis eius communicatur, optatissimam IUSTIFICATIONIS gratiam, diuinamque pacem obtinuit.

3 Est autem iustificatio impij, motus quidam, quo à Deo mouetur anima ex statu culpæ in statum iustitiæ, quæ sine nobis quidē principaliter operantibus, non tamen sine nobis per aliquos actus dispositiuē cooperantibus (de adultis sermo est) à Deo & efficitur, & perficitur. Actuum quippè nostrorū, quibus Deo nos nullis nostris meritis existentibus uocanti cooperamur, primum principium est ipsa Dei per excitantem atque adiuuantem gratiam cor conuertentis operatio, cuius omnes hi sunt effectus, liber fidei motus in ipsum; timoris seruilis, quo utiliter peccatores concutimur; spei, quo Deum nobis fore propitium fidentes erigimur; Amoris, quo Deum, tanquā omnium iustitiæ fontem, diligere incipimus; timoris filialis, quo nō iam propter supplicium, sed propter Dei reuerentiam poenitentiam agimus; uitæ emendationem, & mandatorum observationem promittimus.

4 Quam dispositionem merito iustitiæ Christi iustificatio ipsa consequitur, quæ non est sola remissio peccatorum, sed & sanctificatio, & renouatio interioris Hominis per uoluntariam diuinæ gratiæ, atque iustitiæ susceptionem, iustitiæ (inquā) non qua CHRISTVS iustus est, sed qua nobis ueraciter inhærente ex iniustis iusti, ex inimicis amici, & ex filijs iræ filij Dei per spiritum adoptionis efficitur. Quæ & cooperante fide bonis operibus magis ac magis in dies accrescit. Impium ergo iustificare, maius quippiam est, quā cælum & terram creare.

Glorificator.

1 **S** Vprema gloriæ felicitatem, palam constat, in nulla alia re, quā in assecutione, possessioneque supremi Hominum, ac Angelorum finis sublimiūs, quā ut uel corde cogitari possit, esse collocatam. Facessant mundi carnisque deliciæ, omnesque præsentis uitæ uoluptates, & uniuersa creata bona, quæ tam excellentis actus, qualis est Beatitudo totam replens sinuosq̃ nostræ mentis capacitatem, proportionatum nequeunt obiectum esse.

2 At Deus omnis creaturæ principium & finis nullo quidem
C sensu,

sensu, verum percipi, possiderique potest intellectu. Unde consequens fit; ad nostram Beatitudinem eam spectare uisionem, qua Deus (non nisi mentis oculis) facie ad faciem conspicitur; cui sic apprehenso & clarè uiso, flagrantissimo ac ineffabili beatorum spiritus inhaerent amore, in quo & per summū gaudium felicissime conquiescunt, atque illo proinde fruuntur.

3 Ad quam Beatissimam uitam nullo unquam tempore morituram, sed in perpetuas duraturam æternitates, piorum Hominum spiritus, qui nullo uel peccato uel peccati reatu constrikti, purgatione non egent, nulla interueniente mora statim ac corpore soluti sunt, admittuntur; Accidentalē quorum gloria post corporum resurrectionē in extremo iudicij die perficiendam amplior tam intensiue, quā extensiue futura est. Sed & essentiali quoque gloria in ipsa suo modo redundans corpora maior secundum extensionem est euasura. In hac uero uita, certum est, ab hominis intellectu clarè uideri non posse diuinam essentiam.

4 In qua sublimi elicienda, perficiendaque uisione ex parte quidem essentiæ diuinæ nulla necessaria est species eius creata, ex parte tamen intellectus aliqua non solum concurrere potest essentiæ diuinæ similitudo, sed & extra controuersiam omnino necessaria est. Et quamuis felices illi cœlicolæ omnes Deū sic comprehendant, ut uisu teneant, & affectu degustent; nullus tamen eorum, nec simul omnes sic eum cōprehendunt, ut quantum suapte natura cognoscibilis est, illum cognoscant, nam tale quid per nullam potentiam fieri potest, ut creaturæ beatitudo Dei beatitudinem æquet; sed iuxta singulorum merita per eius misericordiam dum uiuerent, comparatā, alius alio perfectius uidet, ardentius diligit, & suauius delectatur; quare non parem omnes gloriā fortiuntur, tamen unusquisque uoluntatē expleat suam, & exsatiatus desideret, & desiderans exsatiatur. Neque uerò duæ futuræ sunt Angelorū & Hominū ciuitates, sed una tantum ex Angelis, & hominibus, qui per gratiæ donū tanta gloria potentur, ut ad Angelorū ordines assumpti secundum singulos ipsorū gradus alijs quibusdā fiant Angelis æquales, alij uerò maiores, & multū in super futuri sint inferiores.

Glorificatio.

*Hēri. Gand.
ais. quolib.
13. q. 12.*

*S. Th. assertit.
2. q. 3. ar. 4.*

*Ocham ait. 1.
d. 1. q. 3.*

*Caiet. ait. p.
p. q. 1. ar. 1.*

*S. Tho. cōsuet
p. p. q. 12. ar. 2.*

*S. Tho. p. p. q.
12. ar. 5.*

*Ferrar. cōt.
Gentiles lib.
3. cap. 34.*

*S. Tho. p. p. q.
10. ar. 5. ad
prim.*

*S. Tho. 1. 2. q.
3. ar. 4.*

*S. Tho. 3. p. q.
4. ar. 1. ad 2.*

1 **G**Loriam Beatorum in circumincef-
sione quadam & illapsu Dei in ef-
sentiam Animæ formaliter consistere.

2 Beatitudinem in actu intellectus prin-
cipaliter, & essentialiter consistere.

3 Beatam uisionem ita à solo effici Deo,
vt merè passiuè ad eā cōcurrat intellectus.

4 Beatificæ uisionis nullum absolutè na-
turale inesse hominibus appetitum.

5 Beatricem uisionem nulla prorsus per-
fici posse creata specie ex parte rei visæ.

6 Beatos intellectus ad Dei essentiam cō-
tuendam habituali creato lumine indigere.

7 Beatam uisionem etiam per Dei poten-
tiam absolutā elici ab intellectu creato ne-
quaquā posse absque infuso lumine gloriæ.

8 Beatam uisionem non Aeuo, sed Aeter-
nitate mēsurari.

9 Beatricem uisionem ita suapte natura
perpetuam esse, vt uoluntati necessitatem
inferat eam volendi, & Deum amandi, ac
de ipso gaudendi, nō solū quò ad specifica-
tionem actus, sed & quò ad exercitium.

10 Beatifica vnione Copulam Hypostati-
cam naturæ humanæ ad verbum, esse maio-
rem, atque præstantiorem.

*Scot. abnuie
4. d. 49. q. 2.*

*Scotus negat
4. d. 49. q. 4.*

*Solo. negat.
4. d. 49. q. 2.
ar. 3.*

*Sot. opp. sēte
4. d. 49. q. 2.
ar. 1.*

*Aureol. apud
Capr. arguit
4. d. 49. q. 2.
ar. 2.*

*Scot. arguit
4. d. 49. q. 12.*

*Scot. oppositū
3. d. 14. q. 1.*

*Scot. oppositū
4. d. 49. q. 6.*

*dub. 2. munit
princ.*

*Scot. oppositū
1. d. 1. q. 4.*

*Durā. negat.
3. d. 2. q. 1.*

Scot. 1. dist. 1.
q. 2. ar. 2.

S. Tho. p. p. q.
12. ar. 8.

S. Tho. p. p. q.
12. ar. 8. ad 4.

13. ar. 2.

Caiet. 1. 1. q.
83. ar. 4. ad 2.

1. q. 9. ad 4.

Durand. opi
natur 4. dist.
49. q. 3.

1. q. 1. ad 2.

1. q. 1. ad 2.

S. Thom. p. p.
q. 12. art. 10.

1. q. 1. ad 2.

S. Tho. p. p. q.
12. ar. 10.

1. q. 1. ad 2.

Caiet. p. p. q.
1. ar. 2.

1. q. 1. ad 2.

Soto. 4. d. 49.

ar. 2.

1. q. 1. ad 2.

1. q. 1. ad 2.

S. Bonav. 4.

d. 49. q. 1. ar. 1.

11. Beati ut Dei uideant essentiam non ui-
sis personis diuinis, & earum unitati absque
alia, per absolutam Dei potentiam fieri posse.
12. Beatos uisione, quia Deum uidet, eadem
& Creaturas uidere.
13. Beatos cunctos in diuina essentia for-
maliter uidere omnia genera, species, & ra-
tiones rerum creaturarum, quae ad praesens per-
tinent uniuersum.
14. Beatos, a primo instanti suae Beatitudi-
nis, in uerbo non causaliter, sed formaliter
intuendi orationes omnes ad ipsos in toto beati-
tudinis suae progressu fundendas.
15. Beatum quemlibet uidere in diuina es-
sentia omnes quidditates rerum tam natu-
ralium, quam supernaturalium, creatarum
& creabilium; sed de nulla earum cognos-
cere, an sit, quantum est ex natura uisionis.
16. Beati si in uerbo omnes Dei effectus
etiam possibiles uiderent, fore, ut ipsum Deum
comprehenderent.
17. Beati, quaecunque uident in uerbo, om-
nia simul actu non habitualiter, nec suc-
cessiue uident.
18. Beati, quam fuerint in terris Theologiam
consecuti, eandem in caelis multo perfectio-
rem retinebunt.
19. Beatus perfectiori secundum naturam
praeclitus intellectu non perfectius aut in-
tensus stante luminis aequalitate uidebit
Deum; quam alius beatus natura minus
perfecto donatum intellectu.
20. Beatorum essentialis Gloria post cor-
porum resurrectionem etiam intensiue ma-
ior erit.

Caiet. oppos.
2. 2. q. 2. ar. 8.

Ockā negat
4. d. 49. q. 13.

Io. Maior op
pos. 4. d. 49.
q. 5.

Dom. Bānes
negat p. p. q.
12. ar. 10.

Soto arguit.
ead. d. q. 3. ar.
11. 3.

Scot. arguit.
3. d. 14. q. 2.

Sco. oppositū
de Alia Chri
sti. 3. dist. 14.
q. 2.

Greg. de Va-
lentia oppos.
ibi. p. 11. 3.

Caiet. oppos.
3. p. q. 10. ar.
11. 4.

S. Tho. id ne-
gat. 1. 2. q. 4.
ar. 5. ad. 2.

In omnibus autem huius seriei discordiis S^{an}. Tho.
mæ sententias in disputatione defendendas suscipi-
mus: in prima Scoti sententiam, in 3. 15. 19. Dominici
Soto. in 4. 11. 14. & 18. Caietani in 7. Ferrariensis.

Iustificatio.

*S. Tho. ait. 3.
p. q. 1. ar. 3. q.*

1 SI Homo non peccasset, Deus incarna-
tus non fuisset.

*Scot. oppositū
3. d. 7. q. 3. c. 2*

*S. Tho. 3. p. q.
1. ar. 2. ad 2.*

2 Homo purus non potuit corā Deo suf-
ficienter, culpam commissam adæquando,
satisfacere pro peccato.

*Scot. arguit
4. d. 15. q. 1. c. 2*

S. Tho. ibid.

3 Quod purus homo pro peccato satisfacere
perfectè nequiverit, hanc inter cæte-
ras habuit causam, quod offensa quamdam
habuerit malitiæ infinitatem.

*Scot. ibid. ar
guis.*

S. Tho. ibid.

4 Christi Domini satisfactio in rigore suf-
ficiens fuit secundum æqualitatem ad cul-
pam commissam.

*Durand. op.
pos. 3. d. 20.
q. 2. & q. d.
15. q. 1.*

*S. Tho. p. 3. q.
6. ar. 6. & q.
7. ar. 13.*

5 Gratia, siue unionis, siue habitualis ea
fuerit, in assumptione humanæ naturæ ad
Verbi Dei Hypostasim medium disponēs
esse non potuit.

*Alex. Alens.
oppos. 3. p. q.
11. et 12. me.
mor. 1. ar. 1.
& 2. & q. 7.
mēb. 2. ar. 1.*

*S. Tho. 3. p. q.
17. ar. 2.*

6 In Christo Domino nulla est alia substā-
tialis existentia, nisi diuina.

*Scot. oppositū
3. d. 6. q. 1. c. 1*

*S. Tho. 3. p. q.
3. ar. 6.*

7 Diuinis personis impossibile non est,
ut duæ uel tres unam naturam humanam
assumant.

*Scot. oppositū
3. d. 1. q. 2.*

*Iac. Naclan.
dis som. 2. d.
Theor. 2.*

8 Per Dei potentiam absolutam à diuina
persona naturam creata personalitate ter-
minatam in unitatem personalem assumi,
nil prohibet.

*Caiet. opp. 3.
p. q. 3. ar. 6.*

*S. Tho. ait. 3.
p. q. 4. art. 1.
ad 3.*

9 Naturam Angelicam à Deo in unitatē
personæ assumi posse.

*Alber. magn.
oppos. 3. d. 2.
q. 4. ar. 2.*

S. Tho. 3. p. 3.
4. ar. 1. ad p.

18 Naturam irrationalem à Deo in unionem hypostaticam assumi posse.

Heric. Gada.
opp. quol. 13.
q. 5.

Scot. dixit. 3.
d. 12. q. unica

11 Humanitatē à verbo assumptā (quantū sit ex ui unionis) impeccabilem non fuisse.

Mag. sens. op
pos. ead. dist.

S. Tho. 3. p. q.
35. ar. 5.

12 Filiatio, qua Christus Dominus ad Virginē matrē refertur, non est relatio realis.

Scot. oppositiū
3. d. 8. q. vni.

S. Tho. 3. p. q.
22. ar. 4.

13 Gloriosa Virgo Deipara in ipsa conceptione Christi nihil actiue operata est, sed solam materiam ministravit.

Scot. in oppos.
pendes. 3. d.
4. q. 1.

S. Tho. 1. 2. q.
113. ar. 2.

14 Iustificatio seu culpæ remissio absque diuinæ gratiæ infusione nec esse, nec intelligi potest.

Scot. oppositiū
4. d. 1. q. 6. &
dist. 16. q. 1.

Scot. ait. 4. d.
16. q. 2.

15 In iustificatione impij, gratiæ infusionē & culpæ remissionem non esse unam, sed duas mutationes.

Caiet. opposi.
1. 2. q. 113. ar.
6. ad secundum.

S. Th. ait. 1. 2.
q. 110. ar. 3.

16 Gratiam à Charitate cunctisque virtutibus realiter esse distinctam.

Scot. opposi.
2. d. 27. q. unic.

S. Tho. 1. 2. q.
110. ar. 4.

17 Gratiam non in voluntate aut alia qua cunque potentia, sed in essentia Animæ, sicut in subiecto esse.

Scot. oppositiū
d. 26. q. unic.

Scot. dixit. 4.
d. 16. q. 1.

18 Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem nullo modo esse partes Sacramenti pænitiæ, tamen si requirantur ad dignē illud recipiendum.

S. Th. opposi.
3. p. q. 84. ar. 1.

Scot. ait. 4. dist.
14. q. 1.

19 Post actum peccati, transcuntem nil aliud in homine remanere, à quo ille dicatur formaliter peccator, nisi relationem quandam rationis, quæ consistat in ordinatione, & imputatione ad pœnam.

Dam. Sota op
positum. 4. d.
15. q. 1. ar. 2.

Gerson 3. p.
Theol. 1. 2. de
uita spirituali
lect. pri.

20 Peccatum veniale à mortali culpa distingui non ex se, sed ex sola Dei misericordia ad pœnam temporalem imputante.

Barth. Med.
opposi. 1. 2. q.
88. ar. 1.

Huius serici discordias ita disputādas proponimus,
ut in discordia 8. Iacobum Naclantum, in 11. Magist.
sentent. in 15. Scotum, in 19. Dominicum Soto, in ult.
Barthol. Medinam, ybique uero S. Thomam sustinen-
dos sumamus.

Creatio.

*S. Tho. p. p. q.
4. 3. ar. 5.*

S. Tho. ibid.

*Caiet. p. p. q.
4. 3. ar. 3. ad. 3*

*Marisl. ait. 2.
d. 1. q. 1. ar. 2.
fin.*

*Greg. Arimi.
dixit. 2. d. 1.
q. 3. ar. 1.*

*S. Tho. ait. p.
p. q. 46. ar. 2.*

*S. Tho. p. p. q.
8. ar. 1. & q.
4. ar. 1. ad 3.*

*S. Tho. de po-
tentia q. 3. ar
tic. 7.*

*S. Tho. p. p. q.
50. ar. 4.*

1 **N**ulla Creatura per quamuis poten-
tiam quicquā creare potest, ut prin-
cipalis causa.

2 Creatrix actio ita Dei propria est, ut
neque ueluti instrumento creaturæ com-
municari queat.

3 Creatio passiuè sumpta est relatio præ-
dicamentalis a fundamēto realiter distincta.

4 Quod mundus, aliquavè creatura ab
æterno produceretur, contradictionem
implicare.

5 Potuisse mundum ab æterno produci
secundum omnes suas partes in ea prorsus,
quam nunc habet, dispositione.

6 Nullam esse demonstrationem proban-
tem, quòd mundus ab æterno produci non
potuerit quo ad omnes res tam corruptibi-
les quàm incorruptibiles permanentes, &
succesiuas in sua ipsarum dispositione, quā
modo habent, præter unam hominum ge-
nerationem.

7 Esse creatum, omnium rerum, etiā for-
marum est perfectissimum; & proprius est
tum Dei effectus, tum creationis terminus.

8 Deus est Creaturæ, & cuiuslibet actio-
nis eius causa immediata, neque tamen ob
id Creaturis proprię subtrahuntur actiones.

9 Omnes Angelos specie inter sese dif-
ferre.

*Durand. op-
positum. 2. d.
1. q. 4.*

*Mag. Sent. 4.
d. 5. p. 3.*

*Scot. oppositū.
2. d. 1. q. 4. et 5
Gabriel discē
tit. 2. d. 1. q. 3.*

*Dom. Ban. op-
positum. p. p.
q. 46. ar. 2.*

*Durand. op-
positum. 2. d.
1. q. 2. & 3.*

*Scot. arguit 4
d. 1. q. 1.*

*Durand. con-
tra 2. d. 1. q. 5.
num. 11.*

*Scot. oppositū
2. d. 3. q. 7.*

Per

- S. Tho. p. p. q. 10* Per applicationem uirtutis Angelicæ ad aliquem locum qualitercunque dicitur Angelus esse in loco. *Scot. arg. 2. d. 2. q. 6.*
- Scot. uidetur 2. d. 2. q. 6.* 11. Angelum esse non posse in loco quantumcunque paruo. *Caiet. Cōtr. p. p. q. 52. ar. 2.*
- S. Tho. p. p. q. 52. ar. 3.* 12. Plures Angeli in eodem loco simul esse non possunt. *Greg. Ari. 2. d. 2. q. 3. ar. 2.*
- S. Tho. p. p. q. 55. ar. 2.* 13. Angeli notitiam ab intellectus rebus nequaquam accipiunt, sed à speciebus sibi à sua conditione naturaliter insertis. *Scot. oppositū 2. d. 3. q. ult.*
- S. Tho. p. p. q. 34. ar. 4.* 14. In Angelis non est intellectus Agens, aut possibilis, nisi ualde improprie, & æquiuoce quis loquatur. *Sot. arg. 2. d. 3. q. 11.*
- S. Tho. p. p. q. 55. ar. 3.* 15. Angeli quo natura superiores, et intellectu perfectiores sunt, eo per species uersaliores intelligunt. *Scot. arg. 2. d. 3. q. 10.*
- S. Tho. p. p. q. 63. ar. 5.* 16. Angelum in primo suæ creationis instanti per inordinatum actum liberi arbitrii peccasse, impossibile fuit. *Scot. contra. 2. d. 5. q. 2.*
- Greg. de Val. ait p. p. disp. 7. q. 2. p. 1.* 17. Primi hominis scientiam præstantiorem fuisse scientia cuiuscunque alterius hominis, qui unquam extiterit. *Abulensis negat q. 7. in c. 3. lib. 3. Reg.*
- S. Tho. aie. p. p. q. 95. ar. 1.* 18. Primum hominem in ipso suæ conditionis momento cū gratia gratificante fuisse creatum. *Alex. Alen. 2. p. q. 96. mēb. 1. negat*
- Caiet. p. p. q. 95. ar. 1.* 19. Originalem iustitiam primi hominis habitum à gratia gratum faciente realiter fuisse distinctum. *Sot. negat de Nat. & gratia lib. 1. c. 5.*
- Dur. ait. 2. d. 20. q. 5. & d. 31. q. 3.* 20. Iustitiæ originalis subiectum fuisse inferiorem animæ partem. *S. Thom. neg. 1. 2. q. 83. ar. 2.*

Eas hac serie, discordiarum partes, uti probabiliore, & ueritati magis consentaneas in disputatione tuendas amplectimur, quas in 3. & 11. Caietanus, in 4. Gabriel, in 5. Dominicus Bann. in 17. Greg. Valent. in 19. Dominicus Soto, & in alijs omnibus S. Thomas amplectendas putarunt.

*S. Tho. ait p.
p. q. 40. ar. 2.*

*S. Tho. p. p. q.
40. ar. 4.*

*Calet. p. p. q.
40. ar. 4.*

*Robert. Bel-
larm. tom. 1.
cōtrou. 2. lib.
2. cap. 15.*

*Calet p. p. q. 3
ar. 3. et q. 39.
ar. 4.*

*S. Tho. p. p. q.
29. ar. 4. &
q. 30. ar. 4.*

*Scot. 1. d. 2.
q. 7. ad quar-
tam.*

*S. Tho. p. p. q.
39. ar. 4. ad 5.*

*Durand. 1. d.
6. q. 2.*

1 **D**iuinas personas, non per origi-
nes, sed per originum relationes
primò distingui, atque constitui.

2 Paternitas in diuinis, vt cōstitutiuā per-
sonæ, secundum nostrum intelligēdi mo-
dum præcedit actum notionalem; vt rela-
tio uerò supponit illum.

3 Paternitas sub expressa ratione pater-
nitatis, vt concepta, generationem præce-
dit; vt exercita, sequitur eam.

4 Subsistentiā diuinā partim esse unā,
partim multas; partim absolutam, partim
relatiuā; partim communem tribus, par-
tim propriā singulorum.

5 In diuinis concedendum est concre-
tum, hic Deus, præintellectum proprietati-
bus relatiuis sumptum à Deitate singulari
subsistente.

6 Nomen personæ in diuinis significat
uerè aliquid positium; secundum rationē
commune, dictum in quid de diuinis perso-
nis, uidelicet relationem ut in diuina natura
subsistentem, ac ob id substantiam primā.

7 Ante omnem actum intellectus creati
& increati essētia in diuinis ita distinguitur
à persona, vt realitas essētiæ non sit forma
liter realitas personæ.

8 Hæc propositio, Deus non generat, fal-
sa est.

9 Generatio filij, & spiratio Spiritus san-
cti sunt in diuinis ex fecūditate naturæ, per
intellectum exclusi à Deo intellectu & uo-
luntate cum omnibus actibus suis.

*S. Bonauent.
opp. 1. d. 26.
q. 3.*

*Durād. neg.
1. d. 27. q. 1.*

*Hieron. de la
Rua arg. com
tr. 1. Schol.*

*Hieron. de la
Rua neg. com
trou. 5. schol.*

*Greg. de Va-
len. opp. di-
sp. 3. q. 13.
p. 3.*

*Scot. negat.
1. d. 25. &
23.*

*Caista. opp.
p. p. q. 39. ar.
1.*

*Io. Bac. op. 1.
d. 7. q. 1. ar. 4.*

*S. Thom. opp.
p. p. q. 27. ar.
5.*

Durand. ait
1. d. 13. q. 2.

10 Generationem actuum, & spirationem
pariter actinam in Patre ab se inuicē reali-
ter distingui; idem de generatione passiva
& spiratione actiua in filio.

Calet. p. p. q.
34. ar. 3. ad
quartum.

11 Verbi nomē in diuinis significat prin-
cipaliter relationē, quæ est proprietas per-
sonalis filij; secundariō autem absolutum.

Scot. 1. d. 2.
q. ult.

12 Dicere, seu producere verbum nō est
aliquis actus intelligendi formaliter, est ta-
men aliquis actus intellectus; cū nullus
actus intelligēdi sit formaliter productiuus.

S. Tho. p. p. q.
34. ar. 3.

13 Verbum Dei procedit ex ui intelle-
ctionis, qua Pater non solum essentiā suam,
sed & personas diuinas, & creaturas om-
nes intelligit.

Scot. 1. d. 6.
q. uni. fin.

14 In verbi Dei generatione uoluntas con-
comitans est prior nostro intellectui, quā
ipsa generatio.

S. Tho. p. p. q.
41. ar. 2. ad
tertium.

15 Actus notionalis, quo persona Spiri-
tus sancti procedit, est uoluntarius uolun-
tate antecedente & principiante, non ut po-
tentia libera est, sed ut natura.

S. Tho. p. p. q.
36. ar. 2.

16 Si Spiritus sanctus à filio non proce-
deret, nullo modo posset ab eo personali-
ter distingui.

S. Tho. p. p. q.
36. ar. 4.

17 Hæc propositio, Pater & Filius sunt
unum principium Spiritus sancti, in rigore
& proprietate sermonis uerissima est.

Calet. p. p. q.
36. ar. 4. ex
S. Tho.

18 Spiritus sanctus est per se à duobus
una uirtute spirantibus, ita quod dualitas est
necessaria & per se conditio spiratoris.

S. Tho. p. p. q.
37. ar. 2.

19 Cū agens & actione & termino a-
ctionis propriē denominari contingat, Hæc
propositio, Pater & Filius diligunt se & nos
Spiritu sancto, proprietatem habet, & ue-
ritatem.

S. Tho. neg. p.
p. q. 32. ar. 3.
ad tertium.

Ferr. opp. 4.
cōl. gēl. c. 13.

Calet. contra.
p. p. q. 27. ar.
primo.

Scot. cont. 1.
d. 1. q. 1. ar. 2.

Capreol. opp.
1. d. 6. q. 1. ar.
1. concl. 6.

Scot. opp. 1. d.
10. q. unic. &
quodl. 16.

Scot. opp. 1.
d. 11. q. 2.

*Greg. Arimi-
nen. neg. 1. d.*
12. q. 1.

Scot. opp. 1.
d. 12. q. 1.

Scot. contra.
1. d. 32. q. 1.

Acqua-

*S.Tho. p.p.q.
42. ar. 1. ad
quartum.*

20 Aequalitas diuinarum personarū est
quidem relatio, sed non realis relatio.

*Scot. opp. 1. d.
31. q. 1.* 63

Hunc discordiarum ordinem hac ratione disputationi
subijcimus, vt quas partes probauerunt in 3. 5. 7. 11. 12. 18.
Caietanus; in 4. Rob. Bellarminus, in 14. Scotus, & per to-
tum S. Thomas, illas & nos pariter comprobemus.

Vnitas.

*S. Tho. docet
p.p.q. 2. ar. 1.*

1 **H**Acc propositio, Deus est, non est
per se nota secundum nos.

*Abulen. neg.
q. 2. Exo. 6. 5.*

*Ricar. 1. d. 3.
q. 2.*

2 Hæc propositio, Deus est, est per se no-
ta secundum se.

*Scot. opp. 1. d.
2. q. 2.*

*S. Tho. p.p.q.
2. ar. 2.*

3 Deum esse, per naturalem rationem ex
effectibus demonstrari euidenter potest.

*Pet. Aliac. du
bit. 1. d. 3. q. 3.*

*Marfil. 1. d. 5.
ar. 1.*

4 Vnum esse Deum, naturali etiam ratio-
ne demonstratur.

*Gabriel neg.
1. d. 2. q. 10.*

*S. Tho. p.p.q.
3. ar. 6. & 3.
& q. 6. ar. 3.*

5 Vni Deo proprium est, existentiam es-
sentiae non solum formaliter, sed etiā reali-
ter identificatam habere.

*Heric. quodl.
1. q. 9.*

*Scot. 1. d. 8.
q. 4.*

6 Perfectiones attributales in Deo ita
præciso omni opere intellectus ex natura
rei distinguuntur, vt sapientia in re forma-
liter non sit bonitas in re.

*Caiet. opp. de
ent. & essen.
lib. 6. q. 12.*

*Scot. 1. d. 8. q.
1. primum.*

7 Simplicitas est perfectio simpliciter.

*S. Tho. opp. 4:
d. 11. q. 2. 1. 1.*

*Caiet. p.p. q.
19. ar. 2.*

8 Communicare se alijs perfectio est in
Deo uoluntaria, & libera, quæ ab æterno in
eo non fuit.

*Domi. Bann.
opp. p.p. q. 19.
ar. 2.*

*Caiet. p.p. q.
8. ar. 1.*

9 Dei præsentia in omnibus rebus ex eo
rectè concludi potest, quod in omnibus &
in quauis cuiusque particula aliquid Deus
immediatè agat immediatione suppositi.

*Scot. neg. 1. d.
37. q. un.*

*S. Tho. p.p. q.
25. ar. 6.*

10 Deus potest facere species rerū per-
fectiores & perfectiores in infinitum.

*Aur. apud Ca
pre. neg. 1. d.
43. 44. q. un.*

D 2 Quæ-

S. Tho. p. p. q. 14. ar. 13.

13. Quicumque in tempore sunt, Aeternitati praesentia sunt, ideoque Deus futura contingentia certo cognoscit.

S. Tho. ibid.

14. Deus ea etiam ratione, qua praesentes apud se rerum rationes habet, futura contingentia cognoscit.

*Bened. Per-
rer. lib. 12. de
princip. rerū
nat. cap. 13.*

15. Aeternitas eo, quia principio careat ac fine, propriam habet rationem suam per se distinctionis ab Aevo, quod principium quidem habeat, nequaquam uero finem; a tempore autem, quod habeat utrumque.

*S. Bonavent.
2. d. 2. q. 3.
ar. 1.*

16. Propria Aeternitatis, Aeui, ac temporis differentia in eo sita est, quod Aeuum habet prius & posterius sine inuolutione & ueteratione; tempus utrumque; Aeternitas neutrum.

*Scot. 2. d. 2.
q. 4.*

17. Aeui ratio in eo consistit, ut sit mensura cuiuscunque existentiae, actualis inuariabilis; neque perpetuitas uel corruptio aliquorum uariat mensuram formaliter.

S. Tho. p. p. q. 10. ar. 5.

18. Aeternitatis ab Aevo ac tempore radicalis differentia ita statuitur, ut Aeternitas sit mensura rei omnino & secundum omnia immutabilis, tempus rerum omnino mutabilium, Aeuum autem rerum quidem immutabilium, sed quibus mutatio coniungatur, aut coniungi queat.

Scot. 1. d. 3. q. unica. et d. 36. q. unica.

19. Deus in primo instanti intelligit essentiam suam sub ratione merè absoluta, in secundo instanti producit creaturas in esse intelligibili, & intelligit eas, ita quod illud esse intelligibile est absolutum fundans relationem ad intellectionem diuinam, nulla adhuc existere relatione in intellectione diuina ad creaturas, sed solum in tertio instanti.

Scot. cont. 1. d. 39.

Scot. ibid.

S. Tho. neg. p. q. 10. ar. 5.

S. Tho. neg. p. q. 10. ar. 5.

*Bened. Per-
rer. oppo. loc.
cit. lib. 12. c. 13.*

*Petr. Fons-
sec. obijcit. 5. Me-
taph. cap. 13.
q. 12.*

Caiet. opp. p. q. 15. ar. 5.

<i>S. Tho. p. p. q.</i> <i>13. ar. 5.</i>	18	Impossibile est, aliquid prædicari uniuocè de Deo & creaturis.	<i>Scot. contra.</i> <i>1. d. 2. q. 3. &</i> <i>d. 8. q. 2.</i> 64
<i>S. Tho. p. p. q.</i> <i>13. ar. 1.</i>	19	Deo, vel cuicumque alteri rei nequit nomen imponi distinctius rem significans, quàm concipiatur.	<i>Scot. opp. 1. d.</i> <i>12. q. 11.</i>
<i>Scot. 1. d. 3.</i> <i>q. 1.</i>	20	Simplicior & perfectior conceptus Deo proprius, & nobis possibilis est conceptus huius nominis, ens infinitum.	<i>Caiet. neg. p.</i> <i>p. q. 13. ar. 12.</i>

Quas postremi huius Capitis discordiarum partes ueras existimarunt Ricardus in 2. Marsilius in 4. Caietanus in 6. 9. 17. 20. Dominicus Bannes in 8. Bened. Perron. in 15. & in reliquis omnibus S. THOMAS, has quoque ueras existimamus & nos obiectis in disputatione responsuri.

Itaque cogitet apud se prudens Lector, an in difficillimis istis uel affirmationibus, uel negationibus, quæ ualidissimis pro utraque parte rationibus sulta præclarissima exercent ingenia, tam facili negotio unanimes conuenirent nostrorum temporum heretici Nonatores, qui nec in concordijs quidem ipsis, nec in principalibus fidei Christianæ dogmatibus & principijs possunt aut nolunt esse concordēs. Cur igitur Scholasticos Theologos tā acriter atque implacabili odio insectantur, & inuidiam illis apud homines constant? In promptu causa est, formidant, nimis examen; uerentur, ne doli & techne eorum per Theologiam Scholasticam detegantur, cū ipsi passim & scripturis, & naturali rationi, & rerum usui repugnantia dicant.

Ceterū si in superioribus Theologorum discordijs, aut alijs eorum scriptis aliquid fortè legentibus occurrerit, quod fidem ipsam aut tangat, aut tangere uideatur, consideret unusquisque, longè aliam esse Scholasticorum, atque sectariorum rationem. Doctores enim Scholastici in hanc omnes sententiam Catholicam concordēs inueniuntur, Ecclesiam Romanam omnium Ecclesiarum Matrem, atque Magistrā Cūminam & Firmamentum esse Veritatis, cuius etiam correctioni omnes mirabili consensu Doctrinam supposuerunt suam, & cuius adhuc nullum extabat de opposita parte decretum. Quæ omnia à sectarijs cunctis ualde sunt aliena.

*S. Greg. Naz.
ser. de Nat.
Domini.*

1 Angelos ante mundum corporeum creatos esse.

*S. Aug. opp.
de ciuit. Dei
li. 11. c. 6. & 9.*

*S. Greg. Mag.
4. mor. c. 12.
& li. 24. c. 4.*

2 Primum & perfectissimū Angelorum omnium fuisse supremum inter peccantes.

*S. Damasce.
opp. lib. 2. fid.
ori. cap. 4.*

*S. Hieron. ad
Ocean. d. 26.
can. vnus.*

3 Si quis in infidelitate fuerit cōiugatus, licet mortua uxore aliam post Baptismum ducat, non censetur Bigamus.

*S. Aug. opp. in
epi. ad Tit. d.
26. ca. Acut.*

*S. Hieron. so.
3. in epistola
que incipit
tres simul.*

4 Legalia post passionem CHRISTI non solum mortua, sed etiam mortifera statim fuisse.

*S. Aug. opp.
10. 2. epist. 19.*

Idem ibi.

5 Apostolos post passionem CHRISTI nunquam secundum ueritatem legalia seruasse, sed simulasse propter scandalum.

Idem opp. ibi.

Idem ibi.

6 Petri simulationem, quæ 2. ad Gal. refertur, peccatum non fuisse.

Idem opp.

Idem ibi.

7 Petrum à Paulo non uerè sed simulatoriè repræhensum fuisse.

Idem opp.

*S. Bernar. in
ep. ad Cano.
ni. Lugd.*

8 B. Virginem DEI matrem, post sanctificationem suam, ab omni deinceps peccato fuisse immunem.

*S. Ioã. Chrys.
10. 3. hom. 20.
c. 2. in Ioan.*

*S. Aug. lib. de
cura pro mor
tuis agē. c. 15.*

9 Veram fuisse animam Samuelis, quæ apparuit Sauli, & Phitonissæ. 1. Reg. c. 28.

*S. Iust. mar.
tyr opp. q. 52.
ad gentes.*

*S. Aug. epist.
112. c. 12.*

10 Ex diuino priuilegio cōtigit Dei esse etiam in hac uita uidere, ut Moyse, & Paulo.

*S. Dion. c. 4.
de cæl. Hier.*

Harum autem discordiarum eas ueritati propiores sententias arbitramur, quas & arbitrati sunt SS. Augustinus in prima 3. 4. 5. 6. 7. 9. 10. Gregorius Magnus in secunda; Bernardi uerò sententia, quæ octauum obtinet locum, omninò & absque ulla controuersia uerissima est.

Mul-

ENS communissimè conceptum, nullum naturæ gra-
dum substantiæ & accidenti, Deo & creaturis com-
munem significat.

2 Ens, vt ens, quatenus etiam entia realia & rationis
complectitur, nec omninò æquiuocum est, nec uniuocum.

3 Prædicamenta ens proximè diuidentia, per eundem
Naturæ gradum & conueniunt, & diuersa sunt.

4 Non singulare, non species, sed ens est absolutè pri-
mum cognitum à nobis.

5 Ens ueras habet ac proprias passiones, de quibus dici-
tur in quid, sicut & de ultimis differentijs, & de cunctis om-
ninò rebus.

6 Vnum non est re ipsa distinctum ab ente, sed unā cum
eo Naturam dicit, quāuis non una ratione.

7 Vnum enti nil positium addit, sed solam indiuisiōem
per modum priuationis.

8 Vnum multis opponitur; ea tamen oppositio nequa-
quā impedit unius cum ente reciprocationem.

9 Substantiæ prædicamentū est cōmune corruptibilibus
& incorruptibilibus, corporeis & incorporeis substantijs.

10 Substantia creata nullius operationis proximum po-
test esse principium.

11 Accidens substantiā producere potest, non quidem
sua ipsius ui, sed substantiæ uirtute.

12 Materia ex se, nec existentiam, nec actum ullū habet.

13 Materia cœli longè diuersæ rationis est à rerum sub-
lunarium materia.

14 Cœlorum omnium materia nō est eiusdem rationis.

15 Materia signata, non quatenus est in potentia ad cer-
tam quantitatem, sed quatenus eandem præhabet in radi-
ce, est primum principium indiuiduationis substantiarum
materialium.

16 Duo aut plura eiusdem speciei singularia, quatenus
fin-

singularia sunt, in nullo reali obiectiuo cōceptu conueniunt
uniuocè, sicut nec plures eiusdem generis species, ut speci-
ficè differentes; analogicè uero conuenire, necesse est.

17 Formas substantiales ad quidditatiuorum prædicato-
rum multiplicationem nequaquam multiplicari oportet.

18 Fornix substantiales elementorum in mixtis nec inte-
græ actu permanent, nec refractæ.

19 In quacunque substantiali generatione & corruptio-
ne resolutio fit usque ad materiam primam.

20 Vna tantum est in unoquoque composito substantia-
lis forma.

Disputabuntur Respondente eodem F. Augustino
Galaminio Brasichellensi.

Anno Domini. M. D. XCII. Mense

Die Hora